

Stockholm den 7 februari 2022

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Översänds endast per e-post

Remissyttrande över betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83) – dnr U2021/04368

Centrum för rättvisa är en ideell och oberoende stiftelse med uppdrag att värna enskildas grundläggande fri- och rättigheter genom rättsprocesser, utbildning och opinionsbildning. Som ett led i detta avger Centrum för rättvisa remissyttranden över lagförslag som kan påverka enskildas rättssäkerhet och grundläggande fri- och rättigheter.

Centrum för rättvisa har tagit del av betänkandet Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83) och vill framföra följande generella synpunkter på de delar av utredningen som rör belastningsregisterkontroll som en förutsättning för antagande till vissa högskoleutbildningar.

Ett myndighetsbeslut som innebär att en i övrigt behörig sökande nekas antagning till en högskoleutbildning utgör en från den enskildes perspektiv ingripande åtgärd. Valet av utbildning och yrke utgör ett viktigt och grundläggande beslut för enskilda. Den som ansöker till högre utbildning har ofta lagt betydande tid och resurser på att uppfylla behörighetskraven och erhålla tillräckliga betyg, eller poäng på högskoleprovet, för att bli antagen. Antagningsvillkor och hinder mot antagning till högre utbildning

betraktas därför som inskränkningar i den grundläggande rätten till utbildning enligt artikel 2 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen (se t.ex. *Tarantino and Others v. Italy*, nos. 25851/09 and 2 others, ECHR 2013 och *Leyla Şahin v. Turkey* [GC], no. 44774/98, ECHR 2005-XI).

Med den utgångspunkten framstår det som otillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt att det i betänkandet föreslås att det är regeringen som i förordning ska bestämma vilka utbildningar och brott som ska omfattas av den nya regleringen, samtidigt som ett beslut att neka antagning inte får överklagas av den enskilde. De utbildningar och brott som utredningen har identifierat framstår i och för sig som rimliga och relevanta. Problemet med den föreslagna lagstiftningstekniken är att lagen inte innehåller några skydd för den enskilde mot att regeringen – utan de strukturella rättssäkerhetsgarantier som den vanliga lagstiftningsprocessen innefattar – ändrar i förordningen och lägger till utbildningar och brottslighet som inte framstår som relevanta och proportionerliga hinder mot antagning.

För det fall det ska ankomma på regeringen att i förordning bestämma vilka utbildningar och brott som de nya reglerna ska gälla bör ett beslut att neka en enskild antagning med hänsyn till hans eller hennes brottslighet få överklagas av den enskilde till domstol. Detta för att ytterst domstolarna ska kunna säkerställa att frånvaron av den aktuella brottsligheten utgör ett relevant och proportionerligt behörighetskrav för den aktuella utbildningen.

I det fortsatta lagstiftningsarbetet kan därför följande alternativ övervägas:

- a) det anges i detalj i högskolelagen vilka utbildningar och brott som avses,
- b) det anges i högskolelagen vilka typer av utbildningar och grövre brott som avses, eller

c) det nuvarande förslaget består med det tillägget att beslut om att neka antagning med hänsyn till viss brottslighet får överklagas av den enskilde för att säkerställa att brottsligheten är relevant för utbildningen.

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'F' followed by a long horizontal stroke that curves upwards at the end.

Fredrik Bergman, chef för Centrum för rättvisa

Föredraget av jur.stud. Violeta Bukera och juristen Alexander Ottosson